

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้โรคเอดส์กำลังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของชาติ การแพร่กระจายของโรคเอดส์ได้เข้าสู่ประชาชนทุกกลุ่มอายุแล้ว จากข้อมูลของกองระบาดวิทยา (เมษายน 2536) พบว่า มีผู้ป่วยโรคเอดส์ทุกกลุ่มอายุรวมแล้วจำนวน 4,007 ราย แยกเป็นผู้ป่วยโรคเอดส์ 1,878 ราย ผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 2,129 ราย สำหรับในกลุ่มเด็กและเยาวชนมีผู้ป่วยโรคเอดส์รวม 149 คน ซึ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้ที่ด้อยประสบการณ์และความรู้ในการป้องกันตนเอง จึงอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสเอดส์ได้มากที่สุดกลุ่มหนึ่ง

ดังนั้นตราบดีที่ยังไม่มีวัคซีน ป้องกันโรค ไม่มียารักษา มีอยู่ทางเดียวที่จะป้องกัน คือ การให้ความรู้ หรือการให้สุขศึกษาเรื่องโรคเอดส์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมที่ถูกต้อง ให้เด็กและเยาวชน ได้ตระหนักถึงอันตรายของโรคเอดส์ และการป้องกันตนเองให้พ้นจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์

ดังที่องค์การอนามัยโลก (W.H.O., 1973) ได้เสนอแนวความคิด ในการป้องกันโรคเอดส์ไว้ว่า

...การให้ความรู้ด้านการศึกษา คือ แหล่งปฐมภูมิในการป้องกันโรคเอดส์โอกาสที่ดีที่สุดของมนุษย์ที่จะสามารถหลีกเลี่ยงจากพิษภัยโรคนี้นี้ คือ ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างของตน การศึกษาจะมีส่วนร่วมกล่อมเกลาชี้แนะวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ การให้ความรู้ต้องสามารถเข้าใจได้ง่าย เหมาะสมกับวุฒิภาวะของกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นเด็กวัยรุ่นหรือผู้ที่มีการศึกษาน้อย...

วัฒนา เต่าทอง (2531) ได้กล่าวถึงความสำคัญ และบทบาทของการศึกษาต่อการป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์ว่า

...จากการแพร่ระบาดของอย่างรวดเร็วและรุนแรงของโรคเอดส์ ส่งผลกระทบต่อทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมรวมถึงความมั่นคงของประเทศชาติ การป้องกันโรคมิใช่ปิดให้เป็นภาระด้านสาธารณสุขแต่ฝ่ายเดียว เพราะตราบเท่าที่โลกนี้ ยังไม่อาจค้นคว้าหาวัคซีนป้องกันโรคนี้ได้มาตรการเดียวที่จะป้องกันโรคนี้ได้อย่างได้ผลขณะนี้ คือ การให้การศึกษ อันจะนำไปสู่พฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและโลก การให้การศึกษารื่องโรคเอดส์ ควรจะสอนก่อนเยาวชนจะก้าวเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์...

การให้การศึกษหรือการให้ความรู้ ถือเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา โดยเริ่มอย่างจริงจังตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ ต้องจัดให้ทั่วถึง และครอบคลุมเยาวชนทั้งประเทศ ดังนั้นการรณรงค์โดยการสอนเรื่อง โรคเอดส์ ให้แก่นักเรียน ถ้าทำได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ นอกจากจะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องแล้วนักเรียนยังสามารถถ่ายทอดความรู้ ที่ได้รับเผยแพร่ให้แก่ครอบครัวและชุมชนด้วย

กระทรวงศึกษาธิการได้มีความตระหนักดีในเรื่องนี้ จึงได้จัดทำแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา สำหรับระดับประถมศึกษา (พ.ศ.2535-2539) ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. นักเรียนระดับประถมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการรักษาสุขภาพ
2. นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับโรคเอดส์
3. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ
4. นักเรียนสามารถเผยแพร่อันตรายจากการป้องกันโรคเอดส์กับผู้ปกครองและชุมชน

กระทรวงมหาดไทย เป็นกระทรวงหนึ่งที่ต้องรับผิดชอบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งได้แก่โรงเรียนเทศบาลทั่วประเทศ จึงมีนโยบายในการป้องกันและ

ควบคุมโรคเอดส์เช่นกัน ดังนั้น สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงได้กำหนดให้มีการอบรมผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลทั่วประเทศ ในเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนขึ้น เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ถูกต้องแก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนเทศบาลจะได้นำ ความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่กับนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนในสังคมให้มีพฤติกรรม ที่ถูกต้อง เนื่องจากโรงเรียนเทศบาลส่วนใหญ่ ตั้งอยู่ในเมือง ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมที่ชักชวน ให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ได้ เช่น สถานอาบอบนวด ดิสโก้เฮค ศูนย์การค้า สถานบริการทางเพศ เป็นต้น ผู้ปกครองส่วนมากต้องออกไป ประกอบอาชีพนอกบ้าน จึงไม่มีเวลาในการอบรม สั่งสอนบุตร หลาน ของตน และไม่มี เวลาในการติดตามข่าวสารของโรคเอดส์อย่างต่อเนื่องได้ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่จะต้องให้ความรู้ในเรื่องโรคเอดส์ให้เด็กนักเรียนได้ ตระหนักถึงอันตรายของโรคเอดส์และการป้องกันตนเองให้พ้นจากการติดเชื้อโรคเอดส์ เพื่อที่จะได้มีสุขภาพอนามัยเป็นกำลังของชาติต่อไปในอนาคต มิฉะนั้นแล้วจะสูญเสีย เยาวชนของชาติไปก่อนวัยอันสมควร

ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงต้องมีความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติ ที่ถูกต้องได้จัดทำเนื้องานป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนขึ้นเพื่อที่จะปลูกฝังความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้องในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมในการ ป้องกันโรคเอดส์เพื่อลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์ของเด็กและเยาวชนได้

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการจัดทำเนื้องานป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน ในการจัดทำเนื้องานนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยดีต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากร หลายฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนร่วมกันรับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ หน่วยงานจาก สาธารณสุขท้องถิ่น ความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาโรคเอดส์และมีความสนใจในการ จัดทำเนื้องานป้องกันโรคเอดส์ของโรงเรียนเทศบาล เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำเนื้องานดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการจัดทำเนื้องานป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนเทศบาล ซึ่งผู้บริหารเป็น

ผู้ดำเนินงานโดยตรง สามารถมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รูปแบบของการดำเนินงานที่ถูกต้องเหมาะสมและเกิดปัญหาน้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์ของโรงเรียนเทศบาลทั่วประเทศสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์ของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนเทศบาลระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กทั่วประเทศ สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะสภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์ของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลทั่วประเทศที่เข้าสัมมนาการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เพราะเป็นนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่ให้โรงเรียนเทศบาลมีการจัดดำเนินงานโครงการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่า ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลทั่วประเทศตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่เชื่อถือได้
2. การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่คำนึงถึงระยะเวลาในการจัดดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์ของโรงเรียนเทศบาลที่ผ่านมา แต่จะทำการวิจัยกับผู้บริหารที่เข้าสัมมนาการป้องกันโรคเอดส์ ตั้งแต่ปี 2535

คำจำกัดความในการวิจัย

สภาพ หมายถึง สภาพปัจจุบันของการจัดดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์ของโรงเรียนเทศบาล

ปัญหา หมายถึง สิ่งที่ต้องพิจารณาแก้ไขเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน ที่เกี่ยวกับนโยบาย การดำเนินงาน บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

การจัดดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมใด ๆ ของโครงการรณรงค์โรคเอดส์ในโรงเรียน เริ่มตั้งแต่การจัดตั้งในรูปคณะกรรมการดำเนินงาน หรือ ไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการฯ แต่มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน การวางแผนงาน การนำไปปฏิบัติจนกระทั่งกิจกรรมนั้นสำเร็จสมบูรณ์

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนเทศบาล สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

โรงเรียนเทศบาล หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่อยู่ในความรับผิดชอบของงานพัฒนาการศึกษา สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 400 คน

โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 401-800 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 800 คน